

Палмира Легурска, Татяна Александрова
Институт за български език „Проф. Л. Андрейчин“
при Българската академия на науките
София, България

ОТНОВО МЛАДИ ЕЗИКОВЕДИ В СПИСАНИЕ „БЪЛГАРСКИ ЕЗИК“

С този брой списание „Български език“ продължава традицията да дава трибуна на младите учени от Института за български език „Проф. Любомир Андрейчин“ и от висшите училища в страната, като публикува техни изследвания в различни области на лингвистичното и интердисциплинарното знание.

Естествено е да преобладават работи в утвърденото отдавна и водещо направление на научноизследователска работа – теория и практика на езиковата култура, история и теория на граматичните изследвания на българския книжовен език, граматична семантика и прагматика.

В статията на Милен Томов се разглежда възникването, развитието и съвременното състояние на теорията на езиковата култура. Обосновава се необходимостта от преосмисляне и прецизиране на нейния понятиен и терминологичен апарат в съответствие с променения научен контекст, в който се развива хуманитаристиката, и със спецификата на съвременната езикова ситуация. Излагат се идеи за доразвиване на формулирани от класическата Пражка езикова школа принципни постановки в теорията на езиковата култура и се предлагат решения на основни концептуални и методологични проблеми, като се акцентира върху социолингвистичните им измерения.

В статията си Илиана Кунева изследва условията, при които неподбудителни по форма изречения в определени контексти изразяват подбудителност. Това се постига чрез употреба на определени глаголи в изявително или условно наклонение, чрез модална употреба на бъдеще или сегашно време и чрез определена интонация. Разглеждат се случаи на функциониране на въпросителни по форма изречения като подбудителни и условията, които осигуряват еднозначно разбиране на техния смисъл от страна на адресата. Анализират се и прагматичните значения, които носят индиректните подбудителни изречения: степен на учтивост, деликатност, грубост, категоричност, дистанцираност по отношение на социалния статус, както и ролята на допълнителните лексикални средства, изразяващи любезност или отношение към събеседника.

Статията на Радослав Цонев от Югозападния университет „Неофит Рилски“ разглежда ролята на съюза *ама* в българската разговорна реч. След представяне на предположенията за произхода, се анализират стиловите характеристики и основните значения на съюза *ама*. Подробно са разгледани случаите, в които *ама* функционира като частица. Описват се типове езикови конструкции, в които се употребява този съюз, функционирането му в българските диалекти, както и неговата употреба в художествената литература, чрез което се доказва широката му разпространеност в разговорната реч.

Изследването на Георги Илиев е посветено на важна област от компютърната лингвистика – съотнасянето на паралелни корпуси и изработването на тази база на модели на статистическия машинен превод. Засяга се въпросът за моделирането на еквивалентността при превод от един език на друг в аспекта на пословния и фразовия превод. Проблемът е актуален също и за съпоставителното езикознание и двуезичната лексикография. Извеждането на въпроса в математически модел избистря възможностите за неговото прилагане при компютърен превод.

Статията на Иво Панчев е опит за разглеждане на съпоставителната лингвокултурология в аспекта на отделни нейни проблеми и постижения. Теоретико-методологичните основи и единиците за изследване в споменатата област се излагат главно по руски и български източници. Търсят се корените на подхода в традициите от 19. в. и работите на Хумболт, Потебня, Бодуен де Куртене и др. Изразява се мнението, че е възможно разширяването на предмета на лингвокултурологията в аспекта на съпоставително-типологичните изследвания на два и повече езика.

Статията на Борян Янев от Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ е посветена на устойчивите образни сравнения за физически и динамични качества на човека върху материал от български и английски език. Моделът за съпоставителен анализ се базира върху трикомпонентна структура – признак, образ и сравняващ субект (компаратор). Анализът се изтегля в когнитивна посока и се установяват отношения на пълна и частична симетрия, както и на асиметрия на сравненията и техните съставляващи в съпоставяните езици.

В списанието са включени и информация от Мая Влахова, както и рецензии за трудове на млади езиковеди от СУ „Св. Климент Охридски“ и Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“.

Предлаганият брой на списание „Български език“ не изчерпва тематиката, по която работят младите български езиковеди. Той само показва каква е предпочитаната от тях методология за работа и конкретните въпроси, привлекли вниманието им, често свързани и с по-големи проучвания с участието на по-големи авторски колективи.

Палмира Легурска
palmiralegurska@abv.bg
Татяна Александрова
t_alexandrova_@mail.bg

От тази година редакционната колегия на сп. „Български език“ промени своя състав. В нея бяха включени доц. д.ф.н. Максим Стаменов, доц. д-р Палмира Легурска и доц. д-р Татяна Александрова. Напуснаха я доц. д.ф.н. Лиляна Димитрова-Тодорова, доц. д-р Маргарита Тетовска-Троева и доц. д-р Ралица Цойнска. Благодарим им за тяхното дългогодишно участие при списването на списанието, а на новите членове пожелаваме да допринесат с работата си за успешното му развитие.

проф. д.ф.н. Владко Мурдаров
главен редактор на списанието